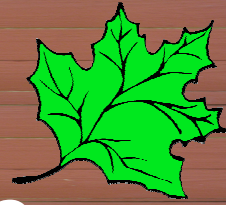

STEINSTÖ TRÄDGÅRD

ULRICEHAMN 0321-101 00

Innehållsförteckning

Innehåll.....	2	Klängväxter.....	18
Snittblommor.....	3	Vintergrönt.....	19
Häckar.....	4	Trädgård i kruka.....	20
Perenner.....	6	Slanter.....	22
Prydnadsgräs och bambu.....	7	Fjärilar och rådjur.....	23
Kryddor.....	8	Plantera rätt.....	24
Prydnadsträd.....	9	Ohyra.....	26
Prydnadsbuskar.....	10	Marksten och murar..	27
Rosor.....	11	Butik.....	28
Fruktträd.....	12		
Bär.....	14		
Medelhavsväxter.....	16		

Välkommen

till oss

på

Steinstö

Trädgård!

SNITTBLOMMOR

Med snittblommor kan man skapa fantastiska arrangemang för alla tillfällen, sprudlande av färg eller grönt med enstaka färglickar som accent. 2011 invigde vi vårt Blomstertorg – en kyl för snittblommor där vi erbjuder hela buntar med snittblommor till bra priser.

För glädje...

Så mycket glädje man kan sprida med en bukett! Som gratulation på födelsedagen, för att säga tack och visa uppskattning eller varför inte överraska någon man tycker

om med en blomma!

.....och sorg

En kondoleansbukett att överrätta personligen kan säga mycket när orden inte alltid räcker till.

Vi erbjuder personliga sorgbuketter till begravningen, från en enkel handbukett till sorgbinderi och kistdekorationer.

För vardag...

Få ting ger en lika fräsch känsla som en bukett färska blommor på bordet. De förgyller även en vanlig och i övrigt ganska grå vardag. I vår snittkyl finns alltid flera olika sorters snitt i buntar till bra pris.

...och fest

Ett fint arrangemang eller en häftig bukett är alltid uppskattade presenter. Färska blommor ger dukningen en extra festlig känsla, oavsett om man vill få en extra touch på lördagskvällen eller fira konfirmation, födelsedag eller bröllop. Vi binder gärna en bukett efter Dina önskemål, eller kommer med tips på vilka sorter som

passar fint ihop till dukningen.

Häckar är trädgårdens gröna väggar. De kan användas som insynsskydd, dela upp trädgården i flera rum eller skapa lugn och harmoni runt en uteplats. En låg häck kan rama in en rabatt och binda samman olika delar av trädgården.

perenner?

Annorlunda häckar

En häck kan även vara andra sorter än de traditionella. Varför inte testa något annorlunda – en ettårig häck som tillfällig avdelare i trädgården eller en lägre, blommande häck av

Plantering se

Låg häck av Jättedaggkåpa

Beskärning

För att häcken ska bli tät och fyllig beskär man den. De flesta häckar ska klippas i februari–

Häckar som lämpar sig väl för
formklippning;

- Avenbok
- Bok
- Buxbom
- Liguster

mars,
undantag är
de
vintergröna
som klippas i
april-maj.
Första året

klipps häcken ner till 20–30cm. Detta för att den ska bryta rikligt med nya skott ända nerifrån

basen av plantan. Andra året och kommande år klippas häcken så att ca 20–30cm av nytillväxten lämnas .

Formklippt Avenbokshäck. Foto; Lars

Forslin

På detta sätt får man en stadig och fyllig häck som håller sig fin i många år. En del sorter av häckar lämpar sig väl till formbeskärning. Dessa går att klippa till i princip vilken form som helst. Vid formklippning ska man se till att basen på häcken är bredare än toppen, annars blir häcken tunn och kal nertill.

Var extra noga med
växtföljden vid
plantering av;

- Bukettapel
- Häggmispel
- Karagan
- Liguster

Byta en planta

Vissa sorter av häckar är mycket känsliga för växtföljdssjukdomar. Detta innebär att om en planta måste bytas i en redan etablerad häck är det mycket viktigt att vara noga med att byta all jord i ett så stort område som

möjligt runt den nya plantan. Detta gäller oavsett orsak till varför den gamla plantan dött.

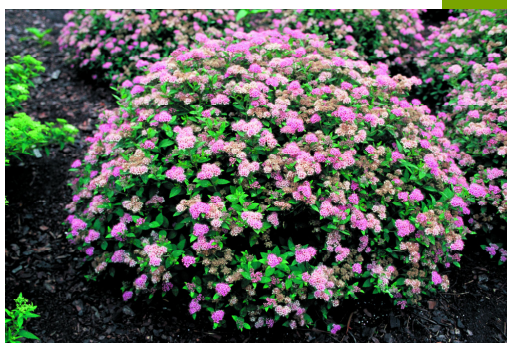
Lättskött häck

Den öppna jorden snabbt igenvuxen med häcken mer lättskött med ett lager tjockt i samband med täckbarken jorden ska ge rätt plantorna inte hamnar

Det finns några sorters häckar med genomgående stam som inte ska toppas förrän de nått den höjd man vill att häcken ska ha. Dessa sorter ska bara klippas på sidorna från första året för att bli täta och fylliga. Sorter som toppas när de nått färdig höjd;

- Avenbok

under en häck blir ofta ogräs. För att göra kan man täcka jorden täckbark, ca 5cm plantering. Tänk på att tillsammans med planteringsdjup så för djupt. Täckbarken

gör också att rötterna får en bättre miljö med jämnare jordfuktighet. Barken bryts efter hand ner av mikroorganismer, vilket fungerar som jordförbättring. Eftersom barken bryts ner får man fylla på med mer bark ungefär vart tredje år. Avgränsa gärna mellan gräsmatta och häck med en stenrad i marknivå, så

är det lätt att klippa kanten med gräsklippare.

Låg häck av Princess-spirea

PERENNER

Perenner är en av våra allra största och mest varierande växtgrupper – här finns allt från några cm låga marktäckare till flera meter höga solitärer med blommor i regnbågens alla färger och några till. En hel rabatt med prunkande perenner är både vackert och lättskött. Perenner är också bra kompisar i rabatten som sällskap till andra växter.

Lättskött och blomrikt

En välplanerad perennrabatt är något av det mest lättskötta och samtidigt mest överdådigt blommande man kan berika sin trädgård med. Varför inte göra en rabatt helt i vitt? Eller skapa

ett fyrverkeri av färger som *Dvärgstilbe* *Visions* man kan sitta och njuta av från uteplatsen. Genom att välja sorter som trivs på växtplatsen kräver de minimalt med skötsel och med rätt planteringsavstånd ger de samtidigt en rabatt som är så pass tätvuxen att ogräset inte får plats. Sätt flera plantor av samma sort samlade i grupper så undviker du ett rörigt intryck.

Plantering se sid 24

Även i de mest skuggiga delarna av trädgården går det att skapa en vacker och lättskött rabatt med hjälp av perenner. Lättskötta skuggtåliga perenner;

- Funkia
- Astilbe
- Bergenia
- Plymspirea

Skötsel

På hösten mår perennerna bäst av att få ha kvar blad och gamla stjälkar. Klipper man ner dem och städar undan allt visset redan på hösten lämnas plantorna oskyddade och extra känsliga inför vintern. Bästa tiden att städa bland perennerna är tidigt på våren när vintern tagit slut och plantorna inte hunnit börja

Høstanemon

växa ännu. Alla vissna stjälkar och blad klipps bort ända ner till marken, utom på t ex lavendel och perovskia. Dessa två är halvbuskar och ska klippas ner hårt, men inte ända till backen.

PRYDNADSGRÄS

Prydnadsgräs är en grupp som verkligen gör skäl för sitt namn – de är dekorativa och pryder sin plats i trädgården året runt. Flera av sorterna är vintergröna och därmed extra vackra även under den kalla delen av året, medan de som inte är vintergröna ändå stoltserar med torkade vippor och blad hela vintern.

Prydnadsgräsen växer med en tuva av raka eller överhängande strån ur vilken vipporna sticker upp. Detta gör att även de resligare sorterna upplevs som både luftiga och gracila, trots att en del kan bli närmare två meter höga.

Växtplats

De gräs vi använder i rabatt och kruka vill oftast stå i väl-dränerad jord för att kunna övervintra bra. Är jorden tung och kompakt där du vill plantera gräset

är det därför bra att blanda jorden med barkmull så den blir porösare.

Plantering se

Skötsel

Prydnadsgräs klipps ner på våren. Gödsla vår, sommar och höst med ett trädgårdsgödsel för blommande

Prydnadsgräs Foto: Lars Forslin växter.

Bambu

Sorter av

Bergsbambu;

- Bimbo 1,0-1,5m
- Simba 1,5-2.0 m

Bambu skapar en exotisk känsla i trädgården, både med sitt utseende och med det mjuka, prasslande ljudet från bladen när de rör sig i vinden. Eftersom de är vintergröna är de mycket vackra även vintertid. Det finns flera olika grupper av bambu, där den mest använda är Bergsbambu. Bergsbambu är den härdigaste av grupperna och även den typ av bambu som sprider sig minst. Även dessa sorter är dock ganska kraftigväxande om de trivs, så det är bra att plantera den där man lätt kan hålla koll på rotskott med gräsklipparen eller en rotavgränsande nergrävd kant.

KRYDDOR

Att kunna odla sina egna kryddor – plocka färska blad direkt från plantan och lägga på maten – är något många drömmer om. Det bästa är att denna dröm oftast är ganska lätt att förverkliga. Matlagningssentusiasten kan anlägga ett rejält kryddland, eller kanta hela grönsakslandet med en häck av kryddor, medan den som inte har en trädgård ändå lätt kan odla fina kryddor i krukor på balkongen.

Plantering se

Användbara och lättodlade

kryddor;

- Basilika
- Citronmeliss
- Citrontimjan
- Gräslök
- Kryddskiv

En plats i solen

De flesta av våra kryddväxter vill stå i fullt soliga lägen för att växa bra och kunna utveckla maximalt med smakämnen. Viktigt är också att jorden är väl-dränerad och att det inte står vatten

Skörda ofta och lite i

taget från

kryddplantorna så finns

det alltid färska blad

runt rötterna under höst och vinter.

Skötsel

Under vår, sommar och höst ska kryddväxterna gödslas med trädgårdsgödsel. Har plantan tillgång till rätt näring får den bättre smak och håller sig friskare. På hösten lämnas vissna blad och stjälkar kvar, dessa klipps sedan bort tidigt på våren, innan plantan grönskat. På örtartade växter, t ex gräslök, tas allt

bort ända ner till backen, medan de sorter som har kvar tunna grenar, t ex timjan, oregano, salvia och mynta, klipps 2-3 cm över marknivå. En del sorter, t ex basilika, är ettåriga, men de allra flesta är lätta att Gulbrokig Citrontimjan övervintra om de står väl-dränerat.

PRYDNADSTRÄD

Få ting kan skapa en så lummig och harmonisk känsla som ett träd. En trädkrona som tak ger en ombonad och trivsamt känsla i hela trädgården. Träd ger skugga under heta sommarkvar, en mysig och avkopplande plats att vila ut på. Det finns inte många platser mer eftertraktade än den i en hängmatta under trädkronorna.

Stora och medelstora

träd;

Höjd 7 - 25m

- Bok
- Hästkastanj
- Lind

Rätt träd på rätt
plats

Prydnadsträd kan bli

allt från två till tjugo meter i höjd, och

Prydnadskörsbär i blom

lika varierande i bredd. Bland utseende på trädens kronor och deras växtsätt finns också mycket att välja på, t ex pelare, hängande, klotform och pyramid. Det finns med andra ord minst ett rätt träd för varje växtplats, och det är viktigt att man väljer rätt från början - rätt träd på rätt plats kan vara en källa till glädje för den som planterat det och för flera generationer framåt.

Färgrikedom

Många träd
blommar vackert

Mindre träd;

Höjd 2 - 5m

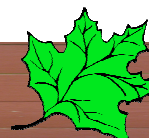
- Avenbok
- Förädlad rönn

på våren, ger en behaglig grönska under sommaren och exploderar i en underbar färgkaskad i gul, rött och orange under hösten. En del sätter också frukt eller bär som sitter kvar under vintern och erbjuder fåglar både skydd och mat under de kalla

Ullungrönn i höstfärger Foto; Lars Forslin vintermånaderna.

Plantering se sid 24

PRYDNADSBUSKAR

Prydnadsbuskar gör verkligen skäl för sitt namn – med sin stora variationsrikedom i blad och blommor pryder de vilken plats som helst i trädgården. Oavsett om man vill ha en halvmeter hög mark-täckare eller en flera meter hög insynsskyddande lummighet, så finns det att hitta bland prydnadsbuskarna.

Blommor och blad

Många prydnadsbuskar har vacker blomning, medan andra stoltserar med blad i härliga toner av grönt, rött, gult eller brokigt i olika nyanser. Flera av prydnadsbuskarna har också sådana höstfärger att det ser ut som en andra blomning i rött, orange, gult eller lila. En del prydnadsbuskar har

färgade grenar som Gulbrokig kornell med röda grenar lyser fint på vintern.

Röda blad;

- Japansk blodlönn
- Rödbladi
- smällspirea

Plantering se sid 24

Skötsel

Gödsla prydnadsbuskarna vår, sommar och höst med trädgårdsgödsel så växer de bättre och håller sig friskare. De flesta buskar blir snyggast om man beskär dem regelbundet, när och hur detta ska göras beror på sort - fråga oss så får du tips och råd.

Några vanliga
surjordsbuskar;

- Azalea
- Blåbär
- Japansk lönn

Surjordsbuskar

Magnolia, blåbär och rhododendron hör alla till gruppen surjordsväxter, dvs växter som trivs bäst i en jord utan kalk och med lågt pH-värde.

Surjordsväxter Rhododendron Fantastica

ska planteras i rhododendronjord eller i naturtorv och gödglas med näring utan kalk.

ROSOR

Rosor tillhör klassikerna i våra trädgårdar. Från små marktäckare till flera meter höga klängrosor bjuder de på en blomrikedom utöver det vanliga. Många sorter blommar från början av sommaren och fortsätter ända till långt in på hösten. Denna blomvillighet gör rosorna extra lättplacerade – de fungerar ypperligt både som solitärer och ihop med andra växter.

Plantering se

Val av växtplats

Det finns många olika sorters rosor och de har alla olika krav och önskemål på sin växtplats för att må bra.

Nästan alla sorter trivs i fullt soliga lägen, med det finns också flera varianter som gärna står i halv-skugga eller fullt skuggiga lägen. Ytterst få rosor trivs dock i mycket

torra lägen, varför man bör undvika att plantera rosor i fullt gassande söderlägen nära en husvägg. Vill man plantera rosor utmed huset är det därför bättre att flytta ut rabatten något från väggen.

Gammaldags rosor i häck

Näring

De flesta av våra trädgårdsrosor mår bäst av ganska näringsrik jord. Rätt tillgång på näring gör att rosen kan blomma mer, att blommorna får finare färg och att plantan lättare övervintrar bra. Använd rosgödsel eller en blandning av Algomin Trädgårds- gödsel och Algomin Gräsmattegödsel med hälften av vardera sorten och gödsla rosorna med denna blandning vår

och sommar. Till hösten gödslar man med kvävefattigt höstgödsel t ex Algomin trädgårdsgödsel.

Ros Astrid Lindgren

Beskärning

Rosor klipps på våren när vintern har passerat och björkarna börjar slå ut. Klängrosor och höga parkrosor gallras något och långa, raka skott klipps in. På storvuxna buskrosor klipps års-skotten in till ca 40cm och resterande klipps ner till ca 10cm över mark.

FRUKTTRÄD

Fruktträd är både vackra och användbara – vårens härliga blommor ersätts under hösten med välsmakande frukt. Att plocka körsbär direkt från trädet och njuta av den färska smaken, eller bjuda på en hembakad äpplekaka gjord på egen frukt är något den som är lycklig ägare till fruktträd kan glädja sig åt.

Plantering se

Flera sorter på samma träd

Familjeträd har flera olika sorter inympade, t ex fyra olika sorters äpplen på ett och samma träd. Den största fördelen med detta är att man kan plantera ett enda träd och ändå få flera olika sorter. Familjeträd finns i äpple och päron. De är dock inte så

närbesläktade att man kan odla både äpple och päron på samma träd.

Eftersom de olika sorterna som ympats in på familjeträdet oftast växer olika kraftigt är det extra viktigt att beskära trädet regelbundet så inte en sort tar överhanden. Det är också bra att redan vid planteringen tänka på att sätta trädet så att den mest svagväxande sorten hamnar i söderläge.

Tänk på växtföljden vid plantering;

Har det någon gång under de närmaste fyra åren stått ett träd av samma slag på den plats där man vill sätta det nya trädet, måste jorden bytas i en grop på minst 1x1m om det nya trädet ska kunna rota sig där. Detta gäller för alla fruktträd som är släkt med varandra.

- Om du vill plantera äpple där det tidigare stått äpple, rönn, oxel, rosor eller syrén ska jorden bytas.
- Om du vill plantera päron där det tidigare stått päron, liguster eller hagtorn ska jorden bytas.

näring för att orka med att växa, hålla sig friska och sätta frukt.

God tillgång på rätt näringsämnen gör också att frukten får bättre konsistens och smakar mycket godare. Gödsla vår och sommar

med bra trädgårdsgödsel, t ex Algomin för att tillföra både näring och kalk som träden behöver. Gödsling under hösten med Algomin

Trädgårdsgödsel eller annat höstgödsel gör att trädet blir vinterhärdigare och blommar bättre påföljande vår.

Beskärning

Fruktträd beskärs för att hålla sig friska och för att kunna ge god frukt. I ett luftigt träd når solljuset ner till alla grenar och frukten kan mogna och bilda smakämnen på bästa sätt. Enklast är att beskära trädet redan när det är litet, och sedan regelbundet

varje eller vartannat år. Då kan man hålla trädet luftigt

och i lagom storlek redan från början. Äpplen och päron

Skötsel

Fruktträd

behöver

mycket

Päron;

- Augustipäron E
- Esperens Herre E

Körsbär;

- Gårdebo E
- Stella E

Plommon;

- Czar E
- Orel E

Äpple;

- Aroma E
- Gyllenkrooks
- Astrakan E

beskärs bäst under februari-mars, körsbär och plommon under juli-september.

Vattenskott, som kan bildas efter en kraftig beskärning, tas bort runt midsommar medan de fortfarande är helt gröna. Vissa sorter av fruktträd finns nu ympade på en grundstam (B9 för äpplen och Gi-Sel-A för körsbär) som gör att de blir ca 2/3 i storlek jämfört med vanliga träd av samma sort.

E-planta

Flera av fruktträden finns nu som E-planta.

att de har någon egenskap som gör dem

Dessa sorter är utvalda för extra odlingsvärda.

Egenskapen kan t ex vara sundhet eller att sorten är extra hårdig. E-plantor är virusrensade, vilket gör plantan betydligt starkare och mindre mottaglig för olika sjukdomar och angrepp. Alla E-plantor odlas i Sverige, så de är anpassade till vårt klimat, och därmed mindre känsliga för vinterskador.

BÄR

Bär i alla dess olika färger och former är proppfulla med nyttigheter och smak av sommar. Att dessutom kunna plocka och äta bären direkt från plantorna ger en svårslagen extrakrydda till smak-upplevelsen. Utbudet av olika sorters bär ökar stadigt och för bärälskaren finns allt från smultron, jordgubbar och hallon till havtorn, blåbär och gojibär att välja på.

Blåbär

Det finns både svenska och amerikanska hybrider att välja mellan. De svenska hybriderna är hårdigast och deras bär är blåfärgade både på utsidan och inuti. De påminner ganska mycket om vilda skogsblåbär i smaken, men är lite sötare och har större bär. De

amerikanska hybriderna har bär som är blå på utsidan och vita inuti. De är sötare än de svenska hybriderna i smaken och även större i bären. Blåbär är surjords-växter och trivs bäst i torvblandad jord med lågt pH. De vill ha jämn tillgång till vatten och inte torka ut för mycket. De svenska hybriderna blir ca 50-80cm höga, de amerikanska ca 1,0-1,5m. Gemensamt för alla blåbär är deras fantastiska höstfärger som skiftar i gult, rött och orange. Putte och Northblue är självfertila, för övriga blåbär krävs två olika sorter för att få rikligt med bär.

Sorter av blåbär;

- Emil E
- Northblue

Havtorn

Havtorn har orangeröda bär fullproppade med nyttigheter, främst hög halt nyttiga oljor och C-vitamin. Bären växer på buskar med dekorativa silvergrå blad. Buskarna kräver

regelbunden beskärning för att inte bli för stora, lämnas de friväxande kan de bli upp till 2,5-3,0m. Havtorn sätter gärna rotskott, så plantera dem gärna där de kan bre ut sig och rotskotten kan hållas efter med gräsklippare eller rotavgränsare. För att få bär krävs en han- och en honplanta, och det är bara honplantan

som sätter bär. Svenne E och Lotta E är två nya svenska sorter som har färre tornar och även sötare och mer lättplockade bär än många andra havtornssorter. Bären hos Lotta E mognar i slutet av augusti till början september och buskarna är härdiga till zon IV. För att få välsmakande bär ska havtorn planteras i fullt soliga lägen. De kan själva fixera kväve ur luften och klarar därför även mycket magra jordar.

Favoriter i

trädgården;

- Blåbär
- Hallon
- Havtorn
- Jordaubbar

Plantering se

Gojibär

Gojibär har blivit mycket uppmärksammat som hälsobär och köps oftast som torkade. För entusiasten går det nu även att odla egna gojibär hemma i trädgården upp till zon IV. Gojibär är röda frukter som växer på ca 1-2m höga buskar, som gärna skjuter många rotskott och har relativt taggiga grenar. De bör därför helst planteras där de får lov att bre ut sig och rotskotten kan hållas efter med gräsklippare eller rotavgränsare. Som de flesta andra frukt- och bärbuskar vill den stå på fullt solig plats för att bären ska kunna mogna och få fin smak.

Skötsel

Bär ska gödslas vår, sommar och höst med bärgödsel eller liknande. Tillgång på rätt näring är viktigt för att plantorna ska kunna ge fina och smakrika bär. Näringsbrist eller för kväverikt gödsel gör att plantorna ger smaklösa bär och blir mer mottagliga för Smultron Rügen

sjukdomar. På växter som smultron och jordgubbar lämnas alla blad kvar under hösten, och plantan klipps ner helt och hållet tidigt på våren. Jordgubbsplantor ger godast bär om revorna tas bort efterhand som de växer ut. Smultronsorter som t ex Rügen revar sig inte. Hallon behöver oftast bindas upp mot någon form av växtstöd.

Beskärning

Bärbuskar ska klippas ganska luftiga så att solljuset når in till alla grenar. En luftig planta håller sig friskare och ger större bär med mer smak. Bästa tiden för klippning är i februari-mars för vinbär, krusbär och blåbär. För hallon och björnbär gäller att de skott som burit frukt under året tas bort så snart bären plockats.

Hallon

MEDELHAVSVÄXTER

Olivträd, citrus och fikon ger en härlig känsla av medelhav på uteplatsen och i trädgården. Kiwi, vindruvor, persika, aprikos och lavendel är mer anpassade till vårt svenska klimat, men ger också de en smak och känsla av sydliga breddgrader.

Citrus

Citrusväxter är extra dekorativa genom att de har både blommor och frukter samtidigt. Blommorna är vita och har en mycket frisk doft av citrus. Under

Sorter av citrus;

- Apelsin
- Citron
- Kumquat

sommaren trivs citrusväxter mycket bra utomhus i soliga

och varma lägen. De vill ha ganska mycket vatten och citrusnäring regelbundet under april-oktober. Under

vintern går plantan ner i vila, och ska då stå ljust och svalt,

ca 8–12°C. Vattna sparsamt med kallt vatten under vintervilan, jorden ska vara

knappt fuktig. Omplantering sker under februari-mars och till detta använder man citrusjord. Beskär plantan under mars-april om den blir för stor eller tät.

Citron

Plantering se

Oliv

Oliver odlas oftast som små uppstammade träd eller buskar med ett dekorativt grågrönt bladverk. Sommartid trivs oliver bäst utomhus på solig och varm plats, gärna i inglasade uterum eller mot en södervägg. Plantan är ganska torktålig, men ska hållas jämnt fuktig under blomning och fruktsättning.

Vid plantering används jord för citrusväxter. April–september gödglas olivträd med flytande näring för citrusväxter, gärna i en något svagare dos. Vintertid ska olivplantorna stå inomhus på en ljus och sval plats, ca 5–12 °C. Vattna mycket sparsamt vintertid. Oliver beskärs under mars–april genom att man tar bort skadade grenar och klipper kronan till önskad form.

Vindruvor

Vindruvor delas in i staketdruvor och växthusdruvor. Staketdruvor kan odlas utomhus mot södervägg ända upp till zon V, medan växthusdruvorna sätts i ett inglasat uterum eller växthus. Staketdruvorna planteras i rhododendronjord och gödglas med trädgårdsgödsel utan kalk. Växthusdruvorna sätts i planteringsjord och gödglas med Algomin trädgårdsgödsel. Båda sorter beskärs på vintern, sent i december, och sommarpinceras under växtperioden för att stimulera fruktsättningen och få fina druvor. Båda sorterna av druvor kräver mycket sol för att ge mogna och välsmakande druvor.

Torktåliga soldyrkare

Andra växter
med smak och
doft av
medelhavet;

- Aprikos
- Fikon
- Kiwi

De allra flesta av medelhavsväxterna gillar fullt soliga lägen, gärna i skydd för starka vindar. De är oftast mycket torktåliga och trivs även på de allra varmaste söderbalkongerna där andra växter kan ha problem med hettan. Trots torktåligheten mår de ändå bäst av regel-bunden bevattning, främst under blomning och fruktsättning. Jorden ska gärna efterlikna deras naturliga förutsättningar och för detta används med fördel citrusjord.

Tips för lyckad övervintring av medelhavsväxter;

De allra flesta av medelhavsväxterna är inte härdiga hos oss och behöver övervintra inomhus. En del av dem behöver ljus, medan andra kan stå mörkt. För samtliga gäller att de ska vattnas sparsamt med kallt vatten. Det allra bästa är att krama snöbollar (eller använda isbitar från frysen under snöfattiga vintrar) och lägga dessa på jorden i krukan. När snöbollen/ isbitarna sakta smälter får växten tillgång till lagom mängd vatten och det är ingen risk att plantan luras att börja växa i förtid av för varmt vatten.

KLÄNGVÄXTER

Klängväxter kan användas på otroligt många sätt – de kan klättra på fristående spaljéer, täcka en vägg eller mur med blommande grönska, slingra sig fram som täta marktäckare eller klänga sig upp i träd och buskar.

Småblommiga skönheter

De småblommiga klematissorterna blir allt mer och mer populära. De är i regel mycket lättskötta och blomvilliga och många av dem är även ordentligt

härdiga. Många av de småblommiga sorterna finns som

Vackra bladverk;

- Humle
- Murgröna
- Pipranka

E-planta, dvs de är anpassade för svenskt klimat och klassade som extra odlingsvärda. E-plantor är också odlade i Sverige och virusrensade.

Plantering se

Näring

Gödsla klängväxter vår, sommar och höst så håller de sig friskare och blommar bättre.

Beskärning

Kaprifol, vildvin, pipranka och kameleontbuske gallras när de blir risiga och tas ner något på höjden om de blir för höga. Humle har ettåriga skott och klipps ner helt till marken varje vår innan den börjar växa. Klematis som blommar på våren och

Klängväxter som planteras i soliga lägen, t ex framför en vägg, mår bra av att ha en lägre växt framför sig som

sommaren gallras när de blir risiga. Under feb-mars kan man även klippa in dem på höjden för att få en tätare och lummigare planta. De sorter av klematis som blommar på sensommar och höst kan gallras som de vårblommande eller

Clematis Tage Lundell

också klippas ner till våren.

Foto: Lars Forslin

ca 30cm över mark tidigt på

VINTERGRÖNT

Vintergröna växter finns i många olika varianter – perenner, buskar och barrväxter, vilka alla ger trädgården en vacker grönska även vintertid. Det finns även växter som

Plantering se

blommar redan i januari-mars, mitt i kalla vintern, och ger en föräning om att våren är på gång.

Vintergrönt i rätt storlek

Vintergröna växter finns i de allra flesta storlekar. Bland de allra lägsta finns perenner som t ex gråtimjan, hybridfjällsippa och gullgröna. Dessa tre marktäckande och blir ca 3-10 cm höga. vintergröna växter som t ex idegran mycket väl för formklippning och går att

Vintergröna bladväxter;

- Buxbom
- Gråtimjan
- Gullgröna
- Hasselört
- Hjärtbergenia
- Järnek
- Lagerhägg

former och vintergröna är En del lämpar sig hålla i

önskad storlek och form. För den som gillar runda former men inte vill klippa växterna finns olika sorters klottuja som självmant formar sig till klot på 0,5-1,5m.

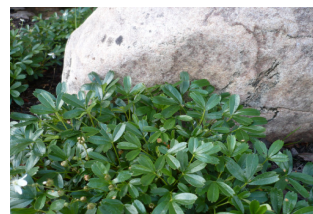
Blommar i jan-mars;

- Julros
- Körsbärs-kornell
- Snödropp

Höstvattna och vinterskugga

Eftersom vintergröna växter har vatten-dragande barr eller

blad kvar hela året behöver de också tillgång till vatten hela året, även under vintern. Är jorden frusen och vintersolen lyser för fullt kan en vintergrön planta

Tretandsfingerört

lätt torka ut och dö. För att förhindra detta ska man vattna vintergröna växter ordentligt under senhösten så att de har fulla vatten-magasin i bladen när vintern kommer. Plantor som står soligt kan också behöva skyddas med skuggväv om solen lyser intensivt och det är tjäle i marken. Vintergröna växter som sätts på hösten ska

Vintergröna barrväxter;

- Cypress
- En

planteras senast i september för att hinna utveckla rötter innan det blir tjäle i marken.

TRÄDGÅRD I KRUKA

Trädgård i krukka är lättskött och snyggt. Det är också enkelt att ändra storlek och utseende på en krukplantering allteftersom behovet av utrymme varierar mellan årstider och projekt. Att ha sin trädgård i krukor är ett ypperligt alternativ för den som inte vill eller kan anlägga trädgårds- och blomsterland, som inte har egen trädgård eller känner att tiden inte räcker till för stora land som ska rensas och skötas.

Plantering

Välj krukstorlek i förhållande till växtens storlek. En för liten krukka blir svårskött eftersom den torkar ut fort, och inte kan hålla tillräckligt med vatten och näring för att plantan ska må bra. Till vissa växter, t ex

pelargoner, citrus och rhododendron finns speciell jord, till övriga används

Mårbackapelargoner – en sommarklassiker blom – och balkonglådejord.

Skötsel

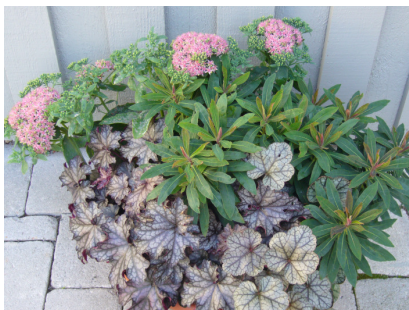
Växter som står i krukka har alla sina rötter i krukan och kan inte leta sig djupt ner i marken efter vatten och näring om de behöver. För att få friska växter med fina blad och blommor är

det därför extra viktigt att se till att

krukplanteringarna får gott om tillgång på vatten och näring. Blanda gärna

Stäppsalia – torktålig

och snygg i kruka långtidsverkande näring i jorden vid plantering och komplettera under säsongen om det behövs. Vattna regelbundet.

Vinterkrukor

Vill man att krukorna ska stå ute året runt är det givetvis viktigt att krukorna är tillverkade av ett material som tål att frysa. Den bör inte heller vara för trång Höstfärg i kruka i halsen, då det kan göra att krukorna sprängs när jorden fryser även om materialet tål

köldgrader. Ska krukorna stå planterade ute vintertid är det extra viktigt med bra dränering, så inget vatten blir stående i krukorna. Lägg ett rejält lager lecakulor i botten av krukorna och en fiberduk mellan lecakulorna och jorden så att de inte blandar sig. För att ytterligare underlätta för både krukorna och växter

Prydnadsgräs o

murgröna i kruka står sig att klara sig kan man ställa krukorna

snyggt även under vintern

på en bit frigolit och svepa bubbelplast runt krukorna. Dölj gärna plasten med säckväv eller ett snyggt tyg, så pryder krukorna sin plats även när den är vinterbonad.

Växter som normalt sett är härdiga kan ofta övervintra i den kruka de stått i under sommaren. Eftersom jorden i en

kruka fryser igenom snabbare än i en

rabatt och dessutom torkar betydligt

Funkior och murgröna i kruka

snabbare, kan man dock inte räkna

med att en annars hårdig växt klarar vintern lika bra i kruka som i rabatt. Är växten i sig inte hårdig nog kan man flytta in hela krukans och vinterförvara den mer skyddat i ett garage, förråd e dl. Tänk på att både växt och kruka måste tåla att frysa om det blir minusgrader där de står. Vattna sparsamt under vintern genom att lägga snöbollar eller isbitar på jorden och låt dessa smälta sakta. Jorden ska aldrig bli blöt, bara lätt fuktig. Vissa växter måste stå ljust under vintern, andra Bacopa, även kallad snöflinga är lättodlad och klarar sig utan dagsljus eller mycket dekorativ i ampel och kruka extra belysning.

SLÄNTER

Slänter kan vara vackra övergångar mellan olika höjdskillnader i trädgården, avgränsa en tomt eller användas för att skapa en väl-dränerad och lättövintrader rabatt.

Brant slänt

En del slänter sluttar så brant att det är svårt att gå bekvämt i dem eller att komma åt att klippa och

rensa. I en sådan Nävor i olika sorter är bra slänt är det

Bra i solig slänt;

- Fetblad
- Krypen
- Murklocka
- Måbär
- Näva

Plantering se sid 24

bra att marktäckare i slänter

plantera stark-

växande sorter som klarar sig med ett minimum av skötsel. Plantera gärna ganska tätt i en brant slänt, det gör att växterna snabbare täcker och binder jorden, vilket i sin tur förhindrar ogräs från att ta överhanden och

jorden från att spolats bort när det regnar. Sätt stora grupper av varje sort för att undvika att slänten ser risig och ovårdad ut när plantorna växer in i varandra.

Rätt växt i rätt slänt

Bra i skuggig slänt;

- Gråtimjan
- Idegran
- Marktäckande en

En planterad slänt blir snyggast och mest lättskött om dess växter trivs i det läge där de planteras och har rätt storlek i förhållande till omgivningen. Låga perenner kan bli lika snyggt i den lilla slänten som kraftiga buskar är i den stora. Välj torktåliga växter till den soliga, branta slänten och skuggtåliga till mörka

lägen där solen inte kommer åt.

Gödsla

I slänter lakar näringen ur snabbare än i en vanlig rabatt. Det är därför extra viktigt att man gödslar regelbundet, gärna med ett långtidsverkande gödsel, för att växterna ska må bra.

Många klängväxter blir mycket fina som marktäckare i slänter, t ex småblommig klematis, vildvin och murarör.

FJÄRILAR O RÅDJUR

Det är inte helt ovanligt att man får besök av diverse djur i trädgården, en del ofta mer välkomna än andra. De allra flesta trädgårds-ägare tycker om att se fjärilar och fåglar bland växterna. Harar och rådjur är i regel lite mindre populära, främst beroende på att de ofta med god aptit visar sin uppskattning för växterna genom att äta upp både blommor, knoppar och blad.

Växter för fjärilar;

- Anisört
- Bolltistel
- Lavendel
- Solhatt

Fjärilar, humlor och bin

Få djur i vår svenska natur är mer färgglada än fjärilar, och för många hör de sommaren till. För att locka in fler fjärilar och pollinerande insekter som humlor och bin till sin trädgård kan man plantera växter som de dras till. Den som vill kan skapa en fjärils-restaurang genom att sätta många insekts-lockande växter på samma ställe. Det är också fint att sprida ut växterna över trädgården, så att fjärilar och humlor rör sig över ett större område.

Harar,
Harar,
djur,

solhatt gillas av fjärilar de
som växer i trädgården.
hålla dem borta är

Fåglar trivs bland buskar
och träd som ger skydd
och vinterfoder.

- Bra fågelbuskar;
Aronia, bukettapel och
häggmispel
- Bra träd för fåglar;

rådjur och älg

rådjur och älgar är fina
men enligt de flesta
trädgårdsägare har Röd
lite väl stor aptit på det
Knepen om hur man ska
många, men här följer

några av de mer välbeprövade;

- Gnagskydd runt stammen på träd och hönsnät runt små buskar.
- Rå-Väck luktkuddar avskräcker djuren med hjälp av naturliga kryddextrakt.
- Plantera olika sorters Alliumlökar mellan tulpanerna, det blir vackert och avskräcker även sork.
- Blanda 1/3 av vardera vatten, blodmjöl och ammoniak och doppa oasisbitar i blandningen. Fäst bitarna bland växterna.

PLANTERA RÄTT

Korrekt plantering är en förutsättning för att växten ska klara sig.

Plantera häckar

De flesta häckar sätts barrotade, dvs de har ingen kruka runt rötterna. Barrotade plantor går att sätta under vår (april-maj) och höst (oktober-november). Räkna med ca 3 plantor/löpmeter.

Vill man att häcken ska stå i en rak rad är det smidigt att spänna ett snöre att rikta efter. Olika sorters häckar trivs i olika sorters jord – fråga oss så tipsar vi om ni behöver jordförbättra eller ej. Vid plantering klipper man in rötterna till ca 30 cm. Plantorna sätts så djupt som de har stått i plantskolan. Tryck till jorden lätt med handen – stampa ej! Vattna noga och se till att vattnet kommer ända ner till rötterna. Vid vårplantering klipps plantorna i de flesta fall direkt efter plantering, vid höstplantering klipper man vanligtvis kommande vår.

Plantera perenner

Doppa plantan i en hink med vatten tills det slutar bubbla, så rotklumpen blir ordentligt genomvattnad innan du sätter den. Vattna regelbundet efter plantering – tänk på att en nysatt växt har ett litet rotsystem och behöver mycket vatten innan den hunnit rota sig ordentligt. Sätt plantorna på rätt djup; de ska stå lika grunt i rabatten som de gör i krukans på plantskolan. En del perenner, t ex pioner, rosenstav och funkia, ska ofta till och med stå ännu grundare – fråga om du är osäker så plantorna inte hamnar för djupt och ruttnar. De allra flesta perenner vill stå i väl-dränerad jord. Har du en tung eller kompakt jord är det därför bra att blanda jorden med barkmull så den blir porösare.

Plantera buskar

De allra flesta buskar som planteras i dag är krukodlade, dvs de har vuxit i krukans man köper dem i en tid innan de ska planteras. Fördelen med detta är att de har med sig ett välutvecklat rotsystem redan från början. Gräv en planteringsgrop som är minst dubbelt så stor som krukans busken står i. Sätt ner plantan och fyll med jord

runt rötterna. Tryck till lätt för hand- stampa inte! Busken ska stå lika djupt planterad som den gör i krukman köper den i.

Plantera klematis

För klängväxter gäller samma planteringssätt som för buskar. Undantaget är klematis som ska stå 5cm djupare planterad är den stod i krukman och där dessa översta 5cm ska vara grovt grus.

Plantera fruktträd och prydnadsträd

Gräv en rejäl grop, större än trädets rotklump, och placera trädet på rätt djup. De allra flesta träd som sätts i trädgårdar är ympade. Detta syns som en knöl eller böj på stammen, ganska nära marken. Vid plantering är det viktigt att denna knöl hamnar över marknivå, så högt upp som möjligt. Fyll på med jord runt rötterna och tryck till jorden lätt för hand - stampa ej! Vattna ordentligt - ett stort träd behöver ca 50l vatten per gång, ett mindre träd ca 30l. Om trädet är stort, eller står i vindutsatt läge, kan det behöva bindas med trädstöd för att inte blåsa omkull eller växa snett. Ta bort stödet efter något år, annars får trädet dåliga rötter.

Växter med klump - träd och solitärbuskar

När man planterar växter med klump är det viktigt att lyfta växten i klumpen och att inte ställa ner den för hårt. Väv och nät runt klumpen ska lämnas kvar på plantan när den planteras. Ofta hamnar en större knut med säckväv eller nät ovan jord när växten står på rätt djup. Denna knut kan klippas bort så snart växten står på rätt djup och med så pass mycket jord runt klumpen att den inte riskerar välta.

Plantera azalea och rhododendron

Planteringsgropen för rhododendron och azalea bör vara ca 30cm djup och 1x1m i bredd. Använd rhododendronjord och sätt plantan på samma djup som den står i krukan. Vattna rikligt.

Plantera rosor

Gräv en planteringsgrop på 40x40cm och minst lika djupt. Jorden kring plantan ska vara näringsrik, väl-dränerad och gärna något lerhaltig. Är jorden för mager kan den förbättras med rosjord och planteringsjord. Sätt rosplantan så djupt att okuleringsstället – knölen som sitter på plantan strax ovanför rötterna – hamnar 15cm under marknivå. Se till att rötterna inte böjs, är de för långa kan de klippas till ca 30cm längd. Fyll på med jord runt rötterna, tryck till lätt för hand och vattna ordentligt.

Ohyra är sällan efterlängtat, men förekommer trots detta ibland på våra trädgårdsväxter. Symptom och åtgärder varierar beroende på vad som angripit växten. Här följer några av de vanligaste problemen och lite tips på hur man ska få bukt med de objudna gästerna.

Svampangrepp; Fruktmögel, Kräfta och Blom- och grentorka.

Vanligast på; fruktträd, lövträd. Ofta förekommer alla eller flera av dessa angrepp samtidigt på ett och samma träd.

Symptom; blad och frukt torkar in och sitter kvar på trädet över vintern. Grenarna får insjunkna, ofta mörka partier, där det tidigare suttit en gren eller blomklase, efter ett

tag dör hela grenen. Blomklasarna torkar in och sitter kvar i trädet och fruktsporren dör.

Åtgärd; klipp bort alla skadade grenar och synliga sår ner till frisk ved. Gallra trädet så att det inte blir för tätt i kronan. Gödsla med trädgårdsgödsel och undvik stora kvävegivor.

Svampangrepp; Mjöldagg

Vanligast på; Krusbär, vinbär, äpple, blodlönn, flox, aster, rosor.

Symptom; blad och årsskott får vita, mjöliga fläckar. Bladen faller av.

Åtgärd; vattna vid torka, gödsla med trädgårdsgödsel och undvik stora kvävegivor.

Plantera inte torkkänsliga växter i torra lägen. Spruta med svampmedel när första symptomen syns.

Ohyraangrepp; Bladlöss och de virussjukdomar de sprider.

Vanligast på; alla typer av trädgårdsväxter.

Symptom; lössen syns oftast i toppskott eller på bladens undersidor. Bladen kan rulla ihop sig, få krusiga missbildningar eller missfärgas.

Åtgärd; spruta med insektsmedel. Starkt angripna växtdelar klipps bort.

Ohyraangrepp; Nematoder

Vanligast på; rosor, ettåriga grönsaker, fruktträd, jordgubbar, gurka och tomat i växthus, häckar som renoveringsplanterats t ex liguster, häckoxbär och hagtorn.

Symptom; plantan avstannar i tillväxt och får ofta förkrympta blad.

Åtgärd; ta bort växten och gräv bort all jord som kommit i kontakt med dess rötter.

Odla Tagetes Ground Control på platsen. Sätt inte en växt av samma familj på en plats där en angripen planta stått.

MARKSTEN o MURAR

Marksten, murar och trappor i betong eller natursten är både snyggt och funktionellt i trädgården. Murar kan användas för att jämna ut höjdskillnader och ger en varm och skyddande miljö. Trappor och trädgårdsgångar i sten ser ombonat ut och är behagliga och stadiga att gå på.

Vi har lagt gångar i både betongsten och natursten för att ge en uppfattning om hur de olika plattorna ser ut i en färdig gång.

Granitblock i rejält format fungerar bra som avgränsare och som stadig sittplats.

både

Trampstenar utlagda i singel eller i gräsmattan ger en naturlig och lättlagd gångstig.

Trappblock i betong gör det lätt att bygga stadiga och snygga trappor i olika bredder.

Den naturstensliknande framsidan ger dessutom trappan ett trevligt och välkomnande utseende.

I vår butik i Ulricehamn finns visningsytor med olika sorters markstenar och murar från flera leverantörer.

Steinstö Trädgårds butik och Garden Centre finns i Ulricehamn på Brunnvägen 1, vid Kapellkyrkogården.

För aktuella öppettider se vår hemsida www.steinsto.se

Hos oss hittar du det mesta av buskar, träd, sommarblommor, perenner och snittblommor. Du kan alltid få tips och råd av oss och vår kunniga och trevliga personal.

Har du fler frågor än svar i trädgården? Ser rabatterna tråkiga ut? Vi gör hembesök med rådgivning och planerar hela din trädgård eller delar av den!

Vill du göra om i trädgården utför vi hela arbetet eller delar av det – från planering till plantering, marksten och murar.

Välkommen till SteinstöTrädgård!